

AKADEMIA WYCHOWANIA FIZYCZNEGO IM.
BRONISŁAWA CZECHA
W KRAKOWIE

KARTA PRZEDMIOTU

obowiązuje studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2015/2016

Wydział Turystyki i Rekreacji

Kierunek studiów: Turystyka i Rekreacja

Profil: Ogólnoakademicki

Forma studiów: Stacjonarne

Kod kierunku: 812

Stopień studiów: I

Specjalności: Rekreacja ruchowa

1 PRZEDMIOT

NAZWA PRZEDMIOTU	Biologiczny rozwój człowieka
NAZWA PRZEDMIOTU W JĘZYKU ANGIELSKIM	Biological Development of Man
KOD PRZEDMIOTU	TIR812 ASA1
KATEGORIA PRZEDMIOTU	Przedmioty ogólne
LICZBA PUNKTÓW ECTS	5.00
JĘZYK WYKŁADOWY	polski
SEMESTRY	1

2 FORMA ZAJĘĆ, LICZBA GODZIN W PLANIE STUDIÓW

SEMESTR	WYKŁAD	ĆWICZENIA	SEMINARIUM	INNE	–
1	30	30	0	0	0

3 CELE PRZEDMIOTU

Cell1 Przekazanie studentom wiedzy z zakresu budowy anatomicznej i przebiegu rozwoju biologicznego człowieka w określonych warunkach ekologicznych i środowisku społecznym

4 WYMAGANIA WSTĘPNE

1 Znajomość biologii człowieka w zakresie szkoły średniej

5 EFEKTY KSZTAŁCENIA

EK1 Wiedza: Posiada znajomość budowy ciała człowieka oraz zna kryteria oceny wieku biologicznego i zaawansowania w rozwoju somatycznym i motorycznym wraz z oceną zaburzeń w przebiegu rozwoju.

EK2 Wiedza: Zna uwarunkowania rozwoju biologicznego przez czynniki środowiska wewnętrznego i zewnętrznego.

EK3 Wiedza: Posiada wiedzę z zakresu motoryczności człowieka i zna rolę aktywności fizycznej jako podstawowego elementu prozdrowotnego stylu życia.

EK4 Wiedza: Posiada umiejętności wykonywania badań somatometrycznych przy zastosowaniu odpowiednich technik i instrumentów a także sposobu wykorzystania zgromadzonych danych.

EK5 Wiedza: Potrafi dokonać oceny poziomu, tempa i harmonii wzrastania oraz identyfikować zaburzenia procesów wzrastania. Posiada umiejętność oceny wieku biologicznego osobnika na tle aktualnych norm rozwoju.

EK6 Wiedza: Potrafi dokonywać obliczeń koniecznych do określenia proporcji, typu somatycznego i składu ciała.

EK7 Wiedza: Posiada umiejętność przygotowania pisemnych raportów z przeprowadzonych pomiarów i obliczeń dotyczących proporcji, typu somatycznego i składu ciała.

EK8 Wiedza: Posiada umiejętność prezentowania w formie ustnej zagadnień teoretycznych i metodologicznych w zakresie problematyki przedmiotu.

EK9 Kompetencje społeczne: Potrafi pracować w zespołach i pełnić w nich różne funkcje.

6 TREŚCI PROGRAMOWE

WYKŁAD

LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
W1	Podstawowe prawa i pojęcia dotyczące rozwoju biologicznego człowieka. Periodyzacja ontogenezy. Faza ewolucji (okres prenatalny, noworodka, dzieciństwa neutralnego płciowo, dzieciństwa zróżnicowanego płciowo, młodzieńczy). Faza transformacji (okres dorosły i dojrzały). Faza involucji (okres starzenia i starości).	10
W2	Wiek biologiczny i kryteria jego oceny. Pojęcie normy jako biologicznego układu odniesienia.	2
W3	Uwarunkowania rozwoju przez czynniki endo- i egzogenne. Endogenne determinanty i stymulatory rozwoju. Płeć, rasa i konstytucja fizyczna jako czynniki genetyczne.	8
W4	Czynniki egzogenne: modyfikatory naturalne i kulturowe. Relacje człowiek-środowisko (reguły ekologiczne). Biologiczne skutki stratyfikacji społecznej. Międzypokoleniowa tendencja przemian. Rola aktywności fizycznej w procesie rewitalizacji.	8
W5	Chronobiologia-rytmy biologiczne i ich rola w planowaniu pracy i wypoczynku.	2
	RAZEM	30

ĆWICZENIA

LP	TEMATYKA ZAJĘĆ OPIS SZCZEGÓŁOWY BLOKÓW TEMATYCZNYCH	LICZBA GODZIN
C1	Elementy budowy histologicznej i anatomicznej człowieka ze szczególnym uwzględnieniem układów: kostnego, mięśniowego i krążenia.	6
C2	Metody badań w biologii człowieka: somatometria i somatoskopia. Aspekty teoretyczne i praktyczne.	8
C3	Wzrastanie z wiekiem cech somatycznych: kinetyka, dynamika, rytmika i dymorfizm płciowy. Kształtowanie się proporcji ciała w ontogenezie.	4
C4	Wiek rozwojowy - kryteria i metody jego oceny: wiek morfologiczny, szkieletowy, zębowy, wtórnych cech płciowych, sprawności fizycznej. Normy rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży.	6
C5	Somatotypologia: metody oceny typu somatycznego (biotypu) człowieka.	4
C6	Ocena składu tkankowego ciała.	2
	RAZEM	30

7 METODY DYDAKTYCZNE

- M1 Wykłady
- M2 Ćwiczenia laboratoryjne
- M3 Praca w grupach
- M4 Praca z podręcznikiem
- M5 Prezentacje multimedialne
- M6 Konsultacje

8 OBCIĄŻENIE PRACĄ STUDENTA

FORMA AKTYWNOŚCI	ŚREDNIA LICZBA GODZIN NA ZREALIZOWANIE AKTYWNOŚCI
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim, w tym:	
Godziny wynikające z planu studiów	60
Konsultacje przedmiotowe	0
Egzaminy i zaliczenia w sesji	2
Inne	
Godziny bez udziału nauczyciela akademickiego wynikające z nakładu pracy studenta, w tym:	
Przygotowanie się do zajęć, w tym studiowanie zalecanej literatury	45
Opracowanie wyników	15
Przygotowanie raportu, projektu, prezentacji, dyskusji	25
Inne	0
SUMARYCZNA LICZBA GODZIN DLA PRZEDMIOTU WYNIKAJĄCA Z CAŁEGO NAKŁADU PRACY STUDENTA	125
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA PRZEDMIOTU	5

9 METODY OCENY

OCENA FORMUJĄCA

F1	Ćwiczenie praktyczne
F2	Kolokwium
F3	Odpowiedź ustna
F4	Aktywność na zajęciach

OCENA PODSUMOWUJĄCA

P1	Egzamin pisemny
P2	Kolokwium

WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU

1	Do egzaminu przystępuje student, który uzyskał zaliczenie z ćwiczeń i uczestniczył w wykładach (75%).

KRYTERIA OCENY

EFEKT KSZTAŁCENIA 1	
NA OCENĘ 3	Na pytania dotyczące budowy ciała człowieka i kryteriów oceny wieku biologicznego oraz zaawansowania w rozwoju somatycznym i motorycznym wraz z oceną zaburzeń w przebiegu rozwoju udziela co najmniej 50% poprawnych odpowiedzi.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 2	
NA OCENĘ 3	Na pytania dotyczące uwarunkowań rozwoju biologicznego przez czynniki środowiska wewnętrznego i zewnętrznego udziela co najmniej 50% poprawnych odpowiedzi.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 3	
NA OCENĘ 3	Na pytania dotyczące motoryczności człowieka i roli aktywności fizycznej jako podstawowego elementu prozdrowotnego stylu życia udziela co najmniej 50% poprawnych odpowiedzi..
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 4	
NA OCENĘ 3	Student wykonuje samodzielnie badania większości cech somatycznych stosując odpowiednie techniki i instrumenty pomiarowe.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 5	
NA OCENĘ 3	Student samodzielnie dokonuje oceny poziomu, tempa i harmonii wzrastania. Student dokonuje oceny wieku biologicznego osobnika na tle grupy porównawczej.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 6	
NA OCENĘ 3	Student samodzielnie określa proporcje ciała i typ somatyczny przy pomocy co najmniej jednej metody somatotypologicznej oraz szacuje skład ciała według modelu dwuskładnikowego.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 7	

NA OCENĘ 3	Student samodzielnie przygotowuje pisemne sprawozdania z przeprowadzonych pomiarów i obliczeń dotyczących proporcji, typu somatycznego (określonego jedną metodą) i składu ciała według modelu dwuskładnikowego.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 8	
NA OCENĘ 3	Student dokonuje co najmniej jednej prezentacji w formie ustnej z zakresu zagadnień teoretycznych i metodologicznych dotyczących problematyki przedmiotu.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia
EFEKT KSZTAŁCENIA 9	
NA OCENĘ 3	Student uczestniczy w pracach zespołowych nie pełniąc w nich roli kierowniczej.
NA OCENĘ 4	do uzgodnienia
NA OCENĘ 5	do uzgodnienia

10 MACIERZ REALIZACJI PRZEDMIOTU

EFEKTY KSZTAŁCENIA DLA PRZEDMIOTU	ODNIESIENIE DO EFEKTÓW KIERUNKOWYCH	CELE PRZEDMIOTU	TREŚCI PROGRAMOWE	METODY DYDAKTYCZNE	SPOSOBY OCENY
EK1	K_W02, K_W17	Cel1	W1 W2 W1 W3		F4 F3 F2 P2
EK2	K_W06, K_W11	Cel1	W3 W3 W4 W4		F3 P2 P1
EK3	K_W02, K_W06, K_W16	Cel1	W1 W1 W3 W4 W5		F3 F2 P1
EK4	K_U01, K_U05	Cel1	W1 W1 W3		F3 F2 F1 P1
EK5	K_U02, K_U11	Cel1	W1 W2 W3 W4 W2		F3 F2 F1 P1
EK6	K_U11, K_U16	Cel1	W2 W3 W2 W5 W6		F3 F2 P1
EK7	K_U16, K_U17	Cel1	W4 W2 W5		F2 P1
EK8	K_U16, K_U17	Cel1	W3 W4 W2		F2 P1
EK9	K_K01, K_K04	Cel1	W4 W2 W5 W6		F3 F2 P1

11 WYKAZ LITERATURY

LITERATURA PODSTAWOWA:

- 1 Jopkiewicz A., Suliga E. — *Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania*, Radom-Kielce, 2005, ITE
- 2 Charzewski J.(red.) — *Antropologia*, Warszawa, 1999, AWF
- 3 Osiński W. — *Antropomotoryka*, Poznań, 2003, wyd. AWF
- 4 Gołąb S., Chrzanowska M. (red.) — *Przewodnik do ćwiczeń z antropologii*, Kraków, 2010, Podręczniki i Skrypty nr 2, AWF

LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:

- 1 Wolański N. — *Rozwój biologiczny człowieka*, Warszawa, 2005, PWN
- 2 Michajlik A. — *Anatomia I fizjologia człowieka*, Warszawa, 2009, PZWL

12 INFORMACJE O NAUCZYCIELACH AKADEMICKICH

OSOBA ODPOWIEDZIALNA ZA KARTĘ

prof.dr hab. Maria Chrzanowska (kontakt: maria.chrzanowska@awf.krakow.pl)

OSOBY PROWADZĄCE PRZEDMIOT

prof.dr hab. Maria Chrzanowska (kontakt: maria.chrzanowska@awf.krakow.pl)

dr Łukasz Kryst (kontakt: lkryst@poczta.onet.pl)

dr Jan Sobiecki (kontakt: jan.sobiecki@awf.krakow.pl)

dr Agnieszka Woronkiewicz (kontakt: agnieszka.woronkiewicz@awf.krakow.pl)

13 ZATWIERDZENIE KARTY PRZEDMIOTU DO REALIZACJI

(miejscowość, data)	(odpowiedzialny za przedmiot)	(kierownik)	(dziekan)

PRZYJMUJĘ DO REALIZACJI (data i podpisy osób prowadzących przedmiot)

.....
.....
.....
.....